# ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ

ARSHALUYS

ՀՅԴ ԳԵՄ-Ի ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ • OFFICIAL ORGAN OF ARF YOC • ORGANE OFFICIEL DE FRA OJC

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1995 NOVEMBER 1995 Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3 - VOL. 5 NO. 3 $3.00

## IDENTITY CRISIS

## ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՓՆՏՌՈՒՔ

## CRISE D'IDENTITÉ

| Հ.Յ.Դ. Գ.Ե.Մ.-ի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ | | A.R.F. Y.O.C. CHAPTERS | |
|---|---|---|---|
| ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹ | Մոնթրէալ | Montreal | LEVON SHANT |
| ՍԻՄՈՆ ԶԱՒԱՐԵԱՆ | Թորոնթօ | Toronto | SIMON ZAVARIAN |
| ՊԵԿՈՐ ԱՇՈՏ | Լաւալ | Laval | PEGOR ASHOD |
| ԱՐԱՐԱԴ | Համիլթըն | Hamilton | ARARAD |
| ՅԱՌԱՋ | Սէնթ Քաթրինկ | Saint Catherine's | HARATCH |
| ԱՐԱՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ | Քէմպրիճ | Cambridge | ARAM MANOUGIAN |
| ԱՐՇԱՒԻՐ ՇԻՐԱԿԵԱՆ | Վանքուվըր | Vancouver | ARHSAVIR SHIRAGIAN |
| ՔԵՌԻ | Ուինտսըր | Windsor | KERI |

*Սիրելի հայրենակիցներ,*
*քաջալերեցէ՛ք «Արծիւ» պարբերաթերթը,*
*որպէսզի հայ երիտասարդները խրախուսուին*
*եւ զարգացնեն իրենց հրապարակագրական ձիրքերը:*

*Բաժանորդագրութեան մասին*
*տեղեկութիւնների համար դիմել՝*
*For more information about subscriptions contact:*
**ARDZIV BARPERATERT**
**c/o ARF YOC CE**
3401 Olivar-Asselin
Montreal, PQ, H4J 1L5
Tel.: (514) 331-6548

**EDITOR IN CHEIF**
*Mher Paboudjian*
**ADMINISTRATION**
*Garine Hovsepian*
*Manuel Keusseyan*
**Tel./Fax: 514.331.6548**

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1995 / NOVEMBER 1995 Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3. VOL. 5 NO. 3 $3.00

# ԱՐԾԻՒ

ARDZIV

# ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ


## ՓՈԽԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԻ

- Երիտասարդութեան վստահիլ ապագայի կերտումը ..... 2
- Trust our youth to conquer the future .....2

## ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՓՆՏՌՍՈՒՔ

- Հա՞յ եմ ես... ..... 3
  *Կ.Մ.*
- Անցեալի յուշեր եւ ապագայի մտահոգութիւններ ..... 4
  *Ժուլիմ Հանաշեան*

## ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՄՏԱՀՈՒՄՆԵՐՈՎ

- Ո՞ւր էինք եւ ո՞ւր հասած ենք .. 5
  *Սոնիա Բարսեղեան*
- Which candidates should A.R.F. support in the upcoming U.S. and Russian presidential elections? ..... 10
  *Shahen Mirakian*
- "These damn Quebecers!" ..... 10
- Գանատայի Հայ ուսանողական միութիւն ..... 11
  *Կ.Մ.*
- Ethnics and Money ..... 12
  *Harry Dikranian*

## ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՌԵՐ

- Monthly Chronology of Events in Armenia and Nagorno Karabakh ..... 6

## ՑՈՅՑ ԴԷՊԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆՐ

- Mission accomplished.....8
  *Shant Manoukian*
- Պետք է շարունակենք մեր նախնիկներուն ճամբան ..... 9

## ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ

- Հայ կուսակցութիւններու ծնունդը ..... 13

## Հ.Մ.Ը.Մ. Գանատա

- Խմբապետական տարեկան սեմինար ..... 15
- Ամառնային մարզական սեմինար ..... 15

## ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

- Պատանեկանի Համա-Գանատական սեմինար ..... 16

## ՄՇԱԿՈՅԹԱՅԻՆ

- KOMITAS ..... 16
  *S.D.K.*
- Critic's corner ..... 18
  *The critic*

## ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԷ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ 17

## ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻ ԲԱԺԻՆ ..... 20



**ԱՐԾԻՒ**

*Հ.Յ.ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ*

**ARDZIV**

*OFFICIAL ORGAN OF A.R.F. ARMENIAN YOUTH ORGANIZATION OF CANADA*

*ORGANE OFFICIEL DE F.R.A. ORGANISATION DE LA JEUNESSE ARMENIENNE DU CANADA*

**ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ**

*Սոնիա Բարսեղեան*
*Շանթ Ժամկոչեան*
*Վերգին Խաչատուրեան*
*Մհեր Փապուճեան*
*Ժուլիմ Հանաշեան*
*Կարէն Մկրտիչեան*
*Սարին Տէր Գալուստեան*

Cover: Araz Artinian & Photographos

# Երիտասարդութեան վստահիլ ապագայի կերտումը Trust our youth to conquer the future

## Փոխան Խմբագրականի

Երիտասարդութիւնն է միշտ՝ յառաջապահ դիրքերու վրայ: Երիտասարդութիւնն է, որ ատակ է խիզախումներու եւ պատրաստ զոհաբերելու յանուն գաղափարի:

Հիմա տարբեր մղումներ կրնան նոր սերունդները կապել հայութեան դատին եւ մղել զայն պայքարելու այդ դատի իրականացման համար: Հիմա անհրաժեշտ է կեանքի բնական պայմաններուն դէմ մաքառիլ, ոչ թէ հակադրուելով անոնց, ոչ ալ անտեսելով զանոնք, այլ հայ երիտասարդութեան հայթայթելով այն գաղափարական միջավայրն ու մթնոլորտը, որ ինքնաբերաբար կրնայ դառնալ իրեն համար անհրաժեշտ «բնական», «կենսական» միջավայր, առանց որուն անոր հոգեկան աշխարհը չի կրնար ներքին բաւարարութիւն զգալ: Հիմա անհրաժեշտ է կազմակերպուած ձեւով աշխատանք տանիլ Սփիւռքի հայ երիտասարդութիւնը կապելու հայութեան ճակատագրին հետ, զայն հաղորդակից դարձնելու իր ազգային անցեալին եւ, մանաւանդ, զայն մասնակից դարձնելու ազգային ապագայի կերտումին՝ մարդկային արդարութեան հիմերու վրայ:

Երիտասարդութեան կարենալ ներշնչելու համար անոր վերապահուած պատմական առաքելութիւնը ազգային, կուսակցական եւ քաղաքական մարզերուն մէջ, չեն բաւեր մամուլի էջերէն այդ ուղղութեամբ կատարուող ելոյթները. չի բաւեր նաեւ բեմերէն կենդանի խօսքով նման պահանջի մը հրապարակադրումը, անհրաժեշտ է երիտասարդութեան համար ստեղծել միջավայր ու մթնոլորտ, ուր ան ամէնօրեայ կեանքի ընթացքին, աստիճանաբար կարենայ ինքզինք զգալ պատմական առաքելութիւն ունեցող տարր եւ յանձն առնէ ծառայել այդ առաքելութեան: Մթնոլորտ ու միջավայր կրնան առաջանալ միայն գրեթէ ամէնօրեայ շփումներով, յարաբերութիւններով, վիճաբանութիւններով, եւ նաեւ՝ որոշ պատասխանատուութեանց ստանձնումով, գործելով, գործի ընթացքին սխալելով եւ ուղղելով, սխալելու պարագային օժանդակութիւն ստանալով աւելի փորձառուներէն, որպէսզի ուղղուի սխալը, եւ ոչ թէ միայն մեղադրանք եւ ծաղկում ուղիղ գործելու պարագային պէտք է, որ անոնք զգան փորձառուներու գոհունակութիւնը, վստահութեան յաւելումը:

Պէտք չէ երիտասարդութիւնը պատկերացնել իբրեւ առանձին երեւոյթ, հայ ժողովուրդի կեանքէն կտրուած մէկ բաժին, որ կը փորձուի հայ ժողովուրդի կեանքին բերել: Զայն պէտք է առնել իբրեւ հիմնական մէկ մասը հայ ժողովուրդի կեանքին, անոր ներկային ու ապագային եւ ըստ այնմ պէտք է մօտենալ անոր:

Անհրաժեշտ է նաեւ խորտակել այն բոլոր պատերը, որոնք հեռաւորութեանց, լեզուներու տարբերութեանց կամ հոգեբանական տարբեր վիճակներու պատճառով առաջացած են Սփիւռքի զանազան գաղութներու նոր սերունդներուն միջեւ, որոնք իրարու հետ անձնապէս յարաբերելու, զիրար ճանչնալու առիթներ չեն ունեցած:

Պէտք է վստահիլ երիտասարդութեան:

Հատուածներ խմբագրականէ,
«Ազդակ Շաբաթօրեակ-ԴՐՕՇԱԿ»
27 Նոյեմբեր 1977

Youth is always the one we find at the war front. And youth is the strongest and the most ready to sacrifice itself for a cause.

The new generations, could have different impulses approaching them to the Armenian Cause and forcing them to fight towards the realisation of that cause.

Presently it is essential, to struggle against life's natural conditions, not by opposing them nor ignoring them, but by giving our youth the ideological surrounding and atmosphere that spontaneously would become essential and natural for it: Without this it's inner self wouldn't get complete satisfaction.

It is absolutely necassary in the Diaspora, to take all the measures to attack our youth to our people's future and destiny, by making it feel like a participant in our people's past and showing it, that it holds a very important role in conquerring our future.

To inspire our youth, making it feel part of our history, and our political and social life, articles in magazines or newspapers, lectures from our ranks aren't enough.

It is indispensable to create the necassary surrounding and atmosphere so that youth today, would feel in every day life that it has a historical mission and work towards it.

That certain atmosphere could be created by the relations we have with others, by disagreements, by dispute and by also to a certain point by the responsabilities that people have entrusted us, by working, by mistaking, by recieving help from others more qualified to rectify the error. And especialy not by regret.

And when the work is being done to the fullest, we should make our youth feel aprecciated and more importantly trusted.

Youth should not be viewed as a marginal part of our armenian society, nor as a seperated part of the Armenian Nation, that we're trying to bring back.

Youth should be considered a vital part of our people's present life and also, future. Should be approached in that sense.

We should break down all the barriers, created by distance, by language differences, social beliefs, between the new generations of our communities in the Diaspora, who don't get the opportunity to relate or get to know each other.

We should trust our youth.

Իշխանութիւնը յաջորդ սերունդներուն յանձնելը հեշտ գործ չէ:

# Հայ եմ ես...

«Հայ եմ ես, հայ եմ ես, Քաջ Վարդանի թոռն եմ ես»:
Կամ ալ, «Գանատահայ եմ ես, Ֆրանսահայ եմ ես, Լիբանանահայ եմ ես...»:

1915. Տէր-Զօրի անապատներ. անվերջանալի կարաւաններ. ծերունիներ, կին, երեխայ. Մեծ Եղեռն եւ Սփիւռք. Սփիւռքը մեր կամքով չէ որ ստեղծուեցաւ. ստեղծուեցաւ ոչ թէ գաղթականութեամբ, այլ տեղահանութեամբ: Ծնանք Հայաստանէն հեռու, օտար ափերուն, եւ այսօր կը գտնուինք կատարեալ իրողութեան մը դիմաց: Հայրենիքէն հեռու, դատապարտուած ենք ապրելու ինքնութեան տագնապը (identity crisis): Եւ այդ տագնապին լուծման բանալիներն են, նոյնինքն Եղեռնն ու Հայաստանը:

Հասկնալու համար մեր ինքնութիւնը եւ գոյատեւելու համար որպէս սփիւռքահայեր, պէտք է զգալ, ըմբռնել ցեղասպանութեան իրականութիւնը: Զգալ մեր մեծ հայրերուն, մեծ մայրերուն վիշտն ու տառապանքը, ոչ թէ ողբալու համար, այլ նշելու համար Սարդարապատն ու հայու վերականգնումի, դիմադրութեան ոգին: Շեշտելու համար մեր հայկականութիւնը:

Իսկ Հայաստանը, ներկայ Հանրապետութիւնը, Արցախն ու Արեւմտահայաստանը, պէտք է կազմեն սփիւռքահայուն մտահոգութիւններուն առանցքը: Առանց շփոթելու իշխանութիւն եւ հայրենիք, Հայաստանի հետ մեր կապը մենք պէտք է դարձնենք շօշափելի, իրական: Հայրենիք երթալով եւ Արարատը տեսնելով է որ մենք կը հիմնաւորենք մեր հայկականութիւնը: Հայաստանին ու հայութեան օգտակար ըլլալ, կը նշանակէ գտնել մեր ինքնութեան տագնապի պատասխաններէն մին:

Մենք գանատացի չենք, այլ՝ գանատահայ: Եւ որպէս Գանատահայ, որքանո՞վ Հայ ենք: Հայաստան հաստատուելով չէ՞ որ կը դառնանք լիիրաւ Հայ: Եւ որպէս գանատահայ, դատապարտուած ենք այլափոխուելու: Պէ՛տք է եւ պիտի այլափոխուինք: Գիտակցաբար բացուիլ օտար ընկերութեան, լաւագոյնս օգտուիլ անոր ընձեռած կարելիութիւններէն, շաղուիլ օտար մշակոյթին եւ հայկականին հետ ձուլելով, ստեղծագործել, չի նշանակեր ուրանալ մեր ինքնութիւնը: Ընդհակառակը, կը շեշտէ մեր ինքնութիւնը՝ որպէս գանատահայեր:

Եղեռն: Սփիւռք: Հայաստան:

Կ. Մ.

Լեւոն Շանթ Մասնաճիւղ

*« Սփիւռքը կրնայ հանգստաւէտ պայմաններ տալ, կրնայ հոս կամ հոն, հանգստաւէտ պայմաններուն հետ նաեւ ապահովութիւնը տալ, կրնայ մինչեւ անգամ յարաճուն հարստութիւնը բերել ոմանց, կամ թերեւս շատերուն, թերեւս՝ բոլորին: Սփիւռքը չի կրնար տալ հայուն այն, զոր իր պապենական հայրենի հողերը կրնան տալ, սեփական հողերուն վրայ սեփական պետականութեան տակ ապրուած ազատ ու անկախ կեանքը կրնան տալ: Մարդիկ միայն հացով չեն ապրիր, միայն հացին չեն ձգտիր: Այդ պատճառով իսկ անոնք մարդ են եւ ոչ պարզ կենդանիներ:»*

*Բ. Փափազեան*

# Անցեալի յուշեր եւ ապագայի մտահոգութիւններ

Զտիկուբենէս ի վեր, յանախած եմ Սուրբ Յակոբ ամենօրեայ ազգային վարժարանը, ուր տարիներու ընթացքին, սերտ կապեր հաստատած եմ հայ ընկերուհիներու եւ ընկերներու հետ: Բոլորս միասնաբար կազմեցինք փոքրիկ ընտանիք մը: Այս դպրոցէն ներս անցուցած եմ անմոռանալի յիշատակներ, ըլլան ուրախ կամ տխուր, որոնց արժէքը ներկայիս կը ճանչնամ: Նոյնիսկ դպրոցի կեանքէն դուրս, մեր շաբաթավերջերը միասին կ'անցնէինք: Այս տարի, բոլորս մեծ հպարտութեամբ աւարտեցինք Սուրբ Յակոբ վարժարանը եւ իւրաքանչիւր աշակերտ գնաց այն գոլէնը, որ իր ընտրած ճիւղին կը պատշաճէր: Մեր կամքէն անկախ, բաժնուեցանք զանազան գոլէններու միջեւ: Թէեւ դասարանիս մեծ մասը կը յանախէ իմ յանախած գոլէնս, մեր ժամանակի հաստատած կապերուն զօրութիւնը կամաց-կամաց կը տկարանայ հետեւեալ պատճառներով:

Նախ, մեծամասնութեամբ օտար աշակերտներով շրջապատուած եմ, իսկ հայ ընկեր ու ընկերուհիներս օրական հազիւ մէկ ժամ կը տեսնեմ: Բաղդատելով հին օրերուն, մէկ ժամը շատ ջնջին կը թուի իմ աչքերուս: Հիմա որ շաբաթավերջերուն կ'աշխատիմ խանութէ մը ներս՝ ո՛չ միայն դժուարութիւն ունիմ դասերուս հասնելու, այլ նաեւ, ակումբին կապուած գործերուն մասնակցելու: Այս բոլորին պատճառաւ, մէջս մեծ վախ մը կայ, որ հայ շրջանակէն հեռանամ: Կը յուսամ թէ այս մտահոգութիւնս ժամանակի բերումով լուծուի, եւ վարժուիմ այս յանկարծակի փոփոխութիւններուն:

ԺՈՍԼԻՆ ՀԱՆԱՇԵԱՆ
Բեկոր Աշոտ Մասնաճիւղ

*Երիտասարդը պէտք է ոգեկան բարոյական ունենայ, որ մագլցի ճիգով: Այդ է իր կոչումն այս աշխարհի մէջ. մնացածը հող է ու մոխիր: Արդ, ունի՞ք այդ բարոյականը. եւ եթէ չունիք՝ չէ՞ք կարծում, որ պէտք է ունենաք:*

*Ն. Աղբալեան*

# Ո՞ւր էինք եւ ո՞ւր հասած ենք

*Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան 4-րդ տարեդարձին առթիւ*

Socrate-էն մինչեւ այսօր, փիլիսոփայութիւնը անդադար փորձեր կատարած է բացատրելու ուժը եւ գտնելու անոր ծագումը: Այս նիւթին շուրջ մտքերը շատ են, սակայն այն մէկը, որ իմ գաղափարներուս համամիտ է, այն միտքն է որ, կ'ըսէ թէ ուժը գոյութիւն ունի միայն բռնութեան (violence) շնորհիւ: Եւ այդ բռնութեան առաջքը առնելու համար պէտք է երկու էակներուն, մասնակցողներուն միջեւ ըլլայ ճանաչում:

Այս բացատրութիւնը ինծի համար, լաւագոյնը կը պատկերացնէ Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայ վիճակը:

Խորհրդային Միութեան փլուզումի նախօրեակին, Խորհրդային Միութեան ամենէն պզտիկ, սակայն ամենապատրաստակամ հանրապետութիւնը, Հայաստանի Հանրապետութիւնը 21 սեպտեմբեր 1991-ին, 99.4 առ հարիւրով, ժողովուրդը կ'որոշէր իր ճակատագրին տէր կանգնիլ:

Հայ ժողովուրդս ամրապնդեց իր հաւատքը, իր ազգին, իր հայրենիքին, իր եկեղեցիին հանդէպ:

21 սեպտեմբեր 1991. Հայաստանի խորհրդարանը, նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեան եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի Վազգէն Ա.-ի ներկայութեամբ, Հայաստան կը հռչակուէր ազատ եւ անկախ:

Սփիւռքահայ գաղափարական Դաշնակցականը ունէր կեանքի մէկ նպատակ, կերտել արեան գնով Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ Հայաստանը:

Վերջապէս, ան արժանիրօէն կը վարձատրուէր եւ անմատչելի երազը կ'իրականանար:

Իրապէս հրաշք էր որ կը պատահէր: 1988-ի երկրաշարժի աւերակներուն մէջէն, Մայր Հայաստանը յարութիւն էր որ կ'առնէր: Փոթորիկէն ետք կու գար խաղաղութիւնը, աւելի ճիշդ, պիտի գար խաղաղութիւն, համերաշխութիւն, եղբայրութիւն:

Սակայն ժողովուրդիս համար փոթորիկէն ետք եկաւ քամին...

Ունեցանք առաջին ընտրուած մեր նախագահը՝ Լեւոն Տէր Պետրոսեան մը: Սկիզբը, ան կը թուէր ժողովուրդի տենչանքները կատարող մարգարէ:

Մայիս 28- դարձաւ դարձեալ ազգային տօն:

Սուրբ Եռագոյնը դարձեալ ծածանեցաւ Հայաստանի վերեւ:

Մէկ ազգով, մէկ հայրենիքով երգեցինք «Մեր Հայրենիք»ը:

Մենք մեր ամենէն հեռաւոր երազին մէջ իսկ, չէինք կարծեր թէ այսպիսի հրաշք մը կրնար պատահիլ:

Սակայն մեր երազը շուտով փշրուեցաւ:

ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ ընկ. Հրայր Մարուխեան Հայաստանէն արտաքսուեցաւ:

ՀՅԴ-ի գործունէութիւնը կասեցուեցաւ Հայաստանէն ներս:

Դաշնակցական ընկ. Արտաւազդ Մանուկեան սպանուեցաւ Հայաստանի բանտէն ներս:

Մենք երբեք այսպիսի հեռանկար մը չէինք ակնկալէր: Անշուշտ գիտէիք թէ համայնավարութենէն ժողովրդավարութեան անցնելու ճամբան հեզասահ պիտի չըլլար, սակայն այսքան փշո՞տ պիտի ըլլար:

Լեւոն Տէր-Պետրոսեան կը դիմէ ուժի եւ խորամանկութեամբ պահելու իր իշխանութիւնը: Սակայն այդպիսի գործելակերպ մը անընդունելի կը նկատուի երկրի մը համար, որ ինքզինք ժողովրդավար կը նկատէ:

Այս ճնշիչ ուժով, մեր նախագահը կը յաջողի ժողովուրդին մէջ վախ մը ստեղծել: Սակայն վախը երբեք յարգանք չի բերեր:

Այս մէկը, ո՛չ միայն Հայաստանի պարագային, այլ կեանքի բոլոր երեսներուն վրայ:

Հայ մարդը կամ կինը, ունի առաւելութիւն մը: Չի վախնար իր գաղափարները արտայայտելէ: Եւ մեր բոլորի՛ն գաղափարները քիչ թէ շատ իրարմէ կը տարբերին, սակայն այս տարբերութիւններուն մէջ է որ կը գտնենք լուծումները, որովհետեւ մեր նպատակը միեւնոյնն է: Կ'աշխատինք մեր ժողովուրդին լաւութեան համար, տարբեր ճամբաներ առնելով:

Մեր երկրորդ անկախութեան հանգրուանը սկիզբէն շեղեցաւ մայր ուղիէն: Պէտք էր որ միասի՛ն կերտուէր անկախ հայրենիք:

Նոյնիսկ եթէ մեր նախագահը չէր բաժներ ՀՅԴ-ի գաղափարները, պէտք էր յարգէր զինք: Ի վերջոյ, Սփիւռքի ամենամեծ կուսակցութիւնն է: Եւ տեղ մը պէտք էր անպայման գնահատուէր ՀՅԴ-ի գործունէութիւնը իր ծնունդէն ի վեր: Ընդունինք այլեւս որ, Եռագոյնը ապրեցաւ շնորհիւ Դաշնակցութեան եւ եկեղեցին մնաց տոկուն, շնորհիւ իրեն: Դժբախտաբար, կրկին այդ չեղաւ:

Այս շարժումներով, ինծի կ'ըսուէր թէ, Հայաստանի անկախութեամբ կուսակցութիւններուն հարկը չկայ:

Այս պատճառներով յուսահատեցուցիչ կացութիւն մը կը ստեղծուի Հայաստանի մէջ:

Արաֆաթն ու Բապինը իրենց տարբերութիւնները մէկդի դրած, կ'աշխատին խաղաղութեան համար, իսկ մենք, զաւակները նոյն ազգին, չենք կրնար համաձայնիլ: Ուրեմն, բնականաբար կը ստեղծուի պայքար:

Պէտք էր այս պայքարի առաջքը շատոնց առնուէր, բոլոր կուսակցութիւնները ճանչնային իրար, եւ բոլորին առիթը տրուէր իրենց գաղափարները արտայայտելու, որպէսզի աւելի բարեբեր արդիւնքներու հասնէինք:

Ուրեմն ո՞ւր հասած ենք: Պատասխանը, ոչ շատ հեռու: Ո՛չ կարողացած ենք ամրապնդել անկախ Հայաստանի ապագան, եւ ո՛չ ալ հասած ենք Հայ Դատին նկատմամբ աշխատանքներու յուսացուած արդիւնքներուն, եւ ոչ ալ կարողացած ենք Հայաստանի մէջ զետեղել շնորհքով ժողովրդավարութիւն:

Սակայն միշտ յոյսով կը մնանք...

**ՍՈՆԻԱ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ**
**Լեւոն Շանթ Մասնաճիւղ**

# Monthly Chronology of Events

## Compiled from Asbarez-On-Line

E-mail address: 76635;2505@Compuserve.com


1. First Yerevan-Istanbul Charter flight inaugurated
2. Kasparov wins chess championship
3. Caroline Cox concerned about Karabakh
4. Turkish court rejects dropping Reuter case
5. Turkey accused of lobbying against kurd
6. Justice ministry prohibits ARF to hold congress in Armenia
7. ANC efforts hold CSUF-Turkish basketball match
8. Bleyan, Ghazarian sacked from ministerial posts
9. Main pipeline for Caspian oil may traverse Armenia
10. Azeris seek limited control for Lachin, threaten suit
11. Testimony continues on the Dro case
12. Ashot Bleyan denies resignation
13. Manukian criticizes law on citizenship, calls for reforms
14. Inconsistencies surface in NSA "evidence"


*October 10, 1995*

### 1.First Yerevan-Istanbul Charter flight inaugurated

*Yerevan (Azg)* - The first charter aircraft flight connecting Yerevan and Istanbul took place Oct. 2, with some of the TU-134 passengers returning to Yerevan on the same plane, for lack of proper visas.

The flight became possible through the efforts of the "Yerevan" tourism company and its director Karlen Mkrtchian.

*October 11, 1995*

### 2.Kasparov wins chess championship

*New York (Reuter)* - Garry Kasparov won the Professional Chess Association world championship against Viswanathan Anand of India on Tuesday when the players agreed to a draw after only 15 minutes of the 18th game.

"Ten years ago when I won the first title, I thought that would be the greatest pleasure in my life," Kasparov told reporters after the match. "But now I'm really very happy because this was a very difficult event."

*October 12, 1995*

### Caroline Cox concerned about Karabakh

*Yerevan (RAIC)* - Baroness Caroline Cox in a wednesday press conference held at Armenia's Foreign Ministry said there is evidence that the Azeri army is gathering more forces at the Karabakh front.

"I have just one fear, that following elections in November the war will crupt once again," said Cox, who had just returned from a humanitarian mission to Karabakh.

She added that she was confident that Karabakh, which has staved off Azeri attacks with hunting rifles at the beginning of the war, was better equipped to handle attacks even if the most modern military technology was used against them.

Cox said she was pleased to see that the cease-fire had allowed Karabakh to make some economic progress. Expressing her optimism, she said that if peace should be established, Karabakh would make a quick economic recovery.

*October 12, 1995*

### 4.Turkish court rejects dropping Reuter case

*Istanbul (Reuter)* - A Turkish security court on Thursday rejected a call to drop a case on procedural grounds against a Reuters correspondent charged under Turkey's law on freedom of expression.

The defense argued that the charge, relating to a Reuters story issued last November 25, was invalid under a six-month statute of limitations. Formal charges were filed this July.

*October 12, 1995*

### 5.Turkey accused of lobbying against Kurd

*Paris (Reuter)* - A Kurdish rights group accused Turkey Monday of launching a broad diplomatic and lobbying campaign to discourage the award of this year's Nobel Peace Prize to jailed Kurd parliamentarian Leyla Zana.

The Paris-based International Committee for the Liberation of the Kurdish Parliamentarians Imprisoned in Turkey charged that the campaign began following leaks in the Norwegian press that Zana was among the finalists for this year's prize.

*October 13, 1995*

### 6.Justice ministry prohibits ARF to hold congress in Armenia

*Yerevan (RAIC)* - Armenia's authorities formally prohibited the Armenian Revolutionary Federation-Dashnaktsutiune from convening its 26th World Congress in Armenia.

In addition the Justice Ministry

announced that it has petitioned the Supreme Court to enact another suspension of ARF activities in Armenia.

Deputy Justice Minister Tigran Petrossian told a RAIC correspondent that the Justice Ministry took the measure because the ARF, during the six-month period of the initial suspension, allegedly failed to address the discrepancies in its organizational structure in accordance with the Law on Public-Political Organizations and the Supreme Court decision.

According to the aforementioned law, foreign citizens are barred from holding leadership positions in Armenia's political parties.

*October 13, 1995*

## 7.ANC efforts hold CSUF-Turkish basketball match

A scheduled exhibition basketball game between California State University, Fresno and the Turkish National basketball team in Fresno has been cancelled.

Upon learning of the scheduled game, the Armenian National Committee, Fresno headed up a protest campaign that resulted in hundreds of phone calls and letters to Fresno State President, Dr. John Welty, protesting the event.

In a letter to Welty, ANC Chairperson, Rose Safarian said, "As you know, the Armenian community embraced Fresno State even during times when they experienced discrimination at that institution. Today, Armenians are among the major contributors to the University, both to academic programs and to the Bulldog Foundation. Our shock at such a blatant insensitivity should, therefore, come as no suprise to the University. A simple assurance that the decision to invite the Turkish National Team to Fresno was not meant to insult our community is not enough. We ask that the University cancel this game. Only then will the harm be lessened."

In response to Safarian's letter, Welty said he understood the importance of this issue to the Armenian Community and that the scheduling was a surprise, as well as a concern to many at the University, and was pleased to report that the game had been canceled.

*October 17, 1995*

## 8.Bleyan, Ghazarian sacked from ministerial posts

*Yerevan (Hayastani Hanrapetutyun, Aravot)* - Armenia's president Levon Ter-Petrossian signed a decree, Tuesday, releasing Armenian Minister of Education and Science Armenak Ghazarian from his post, allegedly "upon his own application."

Controversial Deputy Minister of Education and Science Ashot Bleyan resigned, Monday afternoon, as well. He provided no comments regarding his resignation.

*October 18, 1995*

## 9.Main pipeline for Caspian oil may traverse Armenia

*Washington, 10/17/95* - A senior Clinton Adminstration official has said that Armenia remains in a "very competitive position" to have the main pipeline carrying Caspian oil traverse its borders on the way to the Mediterranean port of Ceyhan, Turkey, reported the Armenian National Committee of America.

*October 18, 1995*

## 10.Azeris seek limited control for Lachin, threaten suit

*Yerevan (Noyan Tapan)10/18/95* - Azeri foreign policy advisor Vafa Guluzadeh stated that Azerbaijan is willing to discuss limited control of the Lachin humanitarian corridor by Organization for Security and Cooperation in Europe forces, reported the Azeri Gyuna newspaper following the recent peace talks held in the Aaland Islands.

According to the newspaper. the Aaland Islands meeting also revisited proposals by OSCE Minsk Group chairmen Vladimir Kazimirov and Rene Neuberg, calling for the withdrawal of Karabakh and Azeri military units from their positions prior to the signing of a comprehensive peace accord known as the "Grand Political Agreement."

*October 18, 1995*

## 11.Testimony continues on the Dro case

*Yerevan (Noyan Tapan), 10/17/95* - The Armenian Judicial Board on Criminal Proceedings, presided over by Judge Edward Manukian, continued, Tuesday, to hear the presentation of "testimony" purportedly taken from so-called "Dro" case defendant Armenak Zakarian during preliminary investigation.

During a Jan 13 interrogation, Zakarian allegedly described, in detail, his own participation in the murder of ARF member and Karabakh activist Gagik "Gago" Sahakian.

Zakarian supposedly claimed that he learned about the "Sahakian matter" from Armenak Munjoyan, who alluded to Sahakian being an infiltrator who had hampered party and national interests through his activities.

The interrogation reports presented by the state contended that Munjoyan suggested Sahakian be punished for his transgressions. The murder, the report claims, was code-named "Top-1" and was planned at codefendant Arsen Ardzrouni's office located on Nar-Dos Street. The purported testimony also contends that the matter was mentioned in case files under the label "Paros" or Beacon.

*October 18, 1995*

## 12.Ashot Blayan denies resignation

*Yerevan (Azg), 10/18/95* - Armenia's Deputy education minister Ashot Bleyan, Wednesday, refuted newspaper accounts of his resignation from the ministry, calling them baseless.

⇨14

# MISSION ACCOMPLISHED

### 11:30 Saturday October 28th 1995

●Change of plan; day of demontration moved up 24hrs. Must prepare to move.

### 12:00hrs

●Gather at Sourp Hagop Community Center. In all we were twelve ARFYOC members waiting for the word to move. Due to the last minute change in plan, over half of our initial task force had to cancel. We were given our orders, had a coffee then got the word to move out. Our mode of transportion consisted of three different vehicules. We split up, five went in one car (Group Alfa), four in the second (Beta), and three people in the remaining car (Charly). We took off in five minute intervals heading West on the highway.

### 15:00hrs Ottawa, Harvey's Restaurant:

●Group Alfa was the first to arrive at the reorganization point. Group Beta pulled in 10 min. later. No sign of Charly. Word came from cellular that Charly was down. Stuck twenty kilometers out side Montreal with a flat tire. Another three members out. The rest of us had some quick nurishment and headed for our destination.

### 15:45hrs park facing Turkish Embassy

●We took our position in a gazebo on a hill top 500 meters from the embassy. Well camouflaged by trees and shrubs we had coffee & donuts for some more quick nurishment. It was a cold October day, with the wind from the north.

### Waiting...:

●We watched for some movement from the embassy, but nothing. We took turns strolling the parks boundaries focused on the embassy, but still nothing.

### 17:00hrs Gazibo:

●Moving down from the hill we left the gazebo behind for a closer view but always out of site. We began to speculate perhaps we had come the wrong day? Or maybe it had already taken place. Never the less we stood there waiting as the sun sank behind us.

### 17:30hrs: Table

●Found a pik-nik table and sat down to rest. Some movement had began. Couple of vehicules drove through the front gates of the embassy.

### 18:00hrs:

●People seen parking their cars on the street, walking to front doors of embassy and being greeted by smiling embassy delegates.

This was it, the word to move was given, and we did just that. Arming ourselves with packs of flyers. They appeared baffled, even nervous.

●Who was this small appearing band, suddenly tri-colour flag in hand? Our appearance was surely alarming.

●One of the delegates was handed a flyer. After glancing at it he reacted by notifying a group of RCMP officers, standing by on duty. One of the officers approached us, asking to see a permit to demonstrate. Our spokesman explained that we were there merely to distribute the leaflets and not to demonstrate. His response was to escort us to the opposite sidewalk, citing the law.

From the distance we were able to intercede the dinner guests as they came to celebrate a night of Turkish independance - an independance built on the henious crimes of the Ottaman Empire. We know ⇨9

**The government of Turkey is one of the world's worst violators of human rights!**

- *The Republic of Turkey continues to persecute and discriminate against ethnic and religious minorities.*
- *The Armenian minority in Turkey is subject to restrictions on religious practice and the teaching of Armenian language, history or culture.*
- *The Turkish government has failed to take steps to preserve Armenian monuments and historical sites located within its borders.*
- *Since 1993, Turkey has stopped the flow of international humanitarian aid to Armenia with a brutal blockade which intensified the hardships of the Armenian people.*

**The government of Turkey is one of the world's worst violators of human rights!**

- *Turkey refuses to recognize the genocide of 1.5 million Armenians in 1915 by the Young Turk government of the Ottoman Empire.*
- *During the early 1920's, Mustafa Kemal was responsible for the deportations of the remnants of the Armenian nation from their historical homelands in Eastern Anatolia.*
- *The Turkish government's objective is to dilute and assimilate the Kurdish population living in the Turkish uplands.*
- *In 1974, Turkish forces invaded Cyprus and took control of the northern one-third of the country.*

**The Republic of Turkey may celebrate October 29 as a day of freedom and independance, but the remainder of the world can only regard it as a day of repression and terror.**

# Պէտք է շարունակենք մեր նախնիկներուն ճամբան

Թուրքիոյ անկախութեան օրը, որն է Հոկտեմբեր 28, մեկ համար դարձաւ յիշատակելի օր մը: Այդ թուականին թրքական դեսպանատան մէջ տեղի պիտի ունենար հաւաքոյթ մը բաղկացած կարգ մը "ազնուական" մակարդակի թուրքերէն, ինչպէս նաեւ քանի մը օտար դեսպաններէ, վերյիշելու իրենց անմոռանալի օրը...

Այն օրը Մոնթրեալի եւ Լաւալի երիտասարդականի անդամներէն կարգ մը ընկեր-ընկերուհիներ հաւաքուեցանք երթալու թրքական դեսպանատուն, Օթթաուա, խաղաղ ցոյց մը կատարելու, նաեւ բաժնելու այն թղթիկները որուն վրայ շեշտուած էին թուրքիոյ վայրագութիւններուն եւ անարդարութեանց մասին:

Երկու ինքնաշարժերով մեկնեցանք Մոնթրեալի ակումբէն: Մօտաւորապէս 2 1/2 ժամ ետք հասանք որոշուած հանդիպման վայրը: Հաւաքոյթի ժամէն անտեղեակ ըլլալնուս պատճառաւ, Օթթաուա հասած էինք մօտաւորապէս 3 ժամ առաջ:

Վերջապէս հասաւ ժամը, երբ քանի մը ոստիկաններ սկսան երեւնալ: Անոնց յաջորդեցին կառավարական մարդոց յատուկ ինքնաշարժները: Մենք, որ արդէն նկատած էինք այս բոլորը արագ կերպով բաժնուեցանք գործերը որ յանձն պիտի առնէինք դեսպանատան շէնքին դիմաց: Խումբի մը վերածուելով, քանի մը քայլ առնելէ ետք, եռագոյնին առաջնորդութեամբ կանգ առինք որոշուած տեղը, որն էր դեսպանատան սեմին կողքին: Մեր մօտ կը գտնուէին երեք տարիքոտ ոստիկաններ որ կեցած էին երկաթեայ դրան մօտ, պարզապէս ապահովութեան համար:

Ներկաները երբ տեսան եռագոյնը եւ լուրջ երիտասարդներ, կասկած մը արթնցաւ թէ ո՞վ կրնան ըլլալ արդեօք: Ոստիկան մը նոյնիսկ մեկ մօտենալով հետաքրքրուեցաւ դրօշակին գոյներուն իմաստով, սակայն պատասխանը եղաւ միայն, որ ան հայկական դրօշակն է: Հապա այս բառերը արտասանուած էին, արդէն իրարանցումը սկսաւ: Այդ խառնիճաղանճ ու շուարած վիճակը մեկ պատճառեց հոգեկան գոհունակութիւն: Յանկարծ իրար մէջ փսփսուք մը սկսան: Սկսան հեռաձայնային կապեր պահել: Ոստիկաններէն մէկը խորհրդակցած ժամանակ սկսաւ նոթագրել: Ճատ չանցած այս վերջիններուն ինքնաշարժերը կը բաժնէինք մեկի տրամադրուած թղթիկները, կետեղելով իւրաքանչիւր ինքնաշարժի վրայ որ կը գտնուի դեսպանատան շէնքին դիմաց եւ մօտակայ թաղերուն մէջ: Մեկ հետապնդող ոստիկաններու ինքնաշարժերը անպակաս եղան, սակայն կարեւորութիւն չտալով կը շարունակէինք մեկի վստահուած գործը:

Ճատ հպարտ էինք այս գործին համար: Արդեօք տեղի՞ն էր այս գաղտնի ցոյցը: Այո՛: Որովհետեւ ամէն մարդ, մանաւանդ թուրքերը վարժուած են հայ ժողովուրդը տեսնել դեսպանատան դիմաց կանգնած ամէն տարի Ապրիլ 24-ին: Այլեւս ոչ վախ ունին այլ յարգանք մեր ցոյցին: Սակայն այսպիսի անակնկալներ իրենց նեղ վիճակի կը մատնեն, եւ այս ժամանակներուն է որ կը գիտնան հայ ժողովուրդին պահանջքը: Անհաւասիկ քանի տարիներէ ի վեր ցեղասպանութեան ցոյցը կը կատարուի, սակայն այս ճամբուն ոչինչ փոխուած է մեզ համար, ընդհակառակը այլեւս արժէք անգամ չունի: Բայց նպատակը տկարութիւն չի ճանչնար, մեր պարտականութիւնն է շարունակ յիշեցնել իրենց վայրագութիւնը եւ մեր արդար իրաւունքները: Կը կարծեմ այս ցոյցը բաւական զարմացուց ըլլայ ազնուական մակարդակի թուրքերն ըլլայ ոստիկանութեան: Այսպիսի ցոյցեր կամ որեւէ տեսակի տարբեր միջոցներով ճանչցնելու ենք մենք մեզի: Պէտք է շարունակենք մեր նախնիներուն ճամբան: Անոնք նահատակուեցան կամ սպանուեցան, իրենց մեծ յոյսերը վստահելով մեզի, իրենց յաջորդող սերունդներուն վրայ: Այսպիսի ցոյցեր անընդհատ պէտք է կատարուին, որովհետեւ մենք իրաւունք չունինք անտարբեր կենալու մեր հիմնական նպատակներուն հանդէպ, երբ Ղարաբաղի մէջ բակմաթիւ Ֆետայիներ կը վոհուին վասն հայրենիքի սուրբ հողին: Մեզմէ միայն կ՚ակնկալուի տէր կանգնիլ մեր արդար իրաւունքներուն կատարելով մեր պարտականութիւնները, պայքարիլ բոլոր տեսակի դժուարութեանց դէմ, հասնելու համար նպատակներուն: Այսպիսի պայքարներով՝ մեր նուաստագոյն պարտքն է որ կրնանք կատարել սփիւռքի մէջ:

Ընկերուհի մը,
Բեկոր Աշոտ մասնաճիւղ

---

⇦8 it; they know it too!

From the reactions to their recieving the flyers, we presumed most of the guests to be of Turkish origin. Mostly, they crumpled the papers, some handed them back and one man was disturbed enough to spit on his, but a few flyers were folded and placed into pockets. Those were the few we counted on. We imagined our message being discussed that evening around the dinner table, under the shimmering chandeliers, while they passed the bread around. Maybe the subject would come up again, in their cars on the way home, or perhaps the next day, as the flyers were re-discovered folded in coat pockets.

**19:00hrs Highway 40: heading back to Montreal:**

●I think we were proud of what we had accomplished that evening; a small group a significant message. It reinforced our determination never to forget the past.

Shant Manoukian
Pegor Ashod Chapter

# Which candidates should the A.R.F. support in the upcoming U.S. and Russian presidential elections?

With both the United States and Russia facing presidential elections in 1996, the A.R.F. finds itself having to make a pair of decisions whose effects will be felt for at least the next 4 years and more likely well in the future.

The American president as the chief executive of the world's only remaining superpower and Russia's president as the near absolute leader of the hegemon in Armenia's region are probably the two most important non-Armenian individuals making decisions about the future of the Armenian nation and consequently, the A.R.F. Bearing this fact in mind the A.R.F. must ensure that it comes to the proper conclusion when considering which candidates will do the most to advance our cause.

In order, to help advance the decision making process I will offer my opinions as to who we should back.

*The United States of America*

The candidate most likely to help the Armenian cause in the upcoming U.S. election is probably Senator Robert Dole (R-KS). Ever since an Armenian surgeon saved Sen. Dole's arm from amputation during World War II, he has felt an affinity with the Armenian people.

In his Senate career, Sen. Dole has almost led the annual Genocide commemoration as well as twice sponsoring a genocide commemoration bill. Senator Dole has always been a stalwart critic of Turkey's atrocious human rights record and has led the fight to limit aid to Turkey. Sen. Dole has also helped the newly independant republic of Armenia by pushing for increased U.S. aid and calling to an end for the brutal Azeri blockade.

*The Russian Federation*

None of the candidates who have declared or are likely to declare their intention to contest the election are immediately obvious as the best choice for the A.R.F.

Although the Liberal Democratic party and its firebrand candidate Duma member Vladimir Zhirinovsky have often expressed their support for both an independent Armenia and the A.R.F., they can not be trusted. Mr. Zhirinovsky's peculiar brand of Russian nationalism is based entirely on the belief that Russia can only achieve its aims through the subjugation of its neighbours, including eventually the Republic of Armenia. General Alexander Lebed and Alexander Rutskoi also demonstrate this sort of thinking which may happen to temporarily work in our interest but will in the long run threaten the independance of Armenia.

Therefore, former premier Yegor Gaidar and his Yabloko party are probably the best choice. Mr. Gaidar's liberal economic policy combined with his form of moderate nationalism seems to be the best formula to bring about the stability in the Russian Federation and dull Russia's drive to dominate its neighbouring states. This will also serve to aid the A.R.F. by allowing the Armenian people decide their fate without outside interference.

It is only when Armenia has rid itself of the negative influences of both Soviet Communism and Russian imperialism that the Armenian people will be able to have their say, and it is very likely that the Armenian people will call upon the A.R.F. to lead them towarsd prosperity and stability.

**Shahen Mirakian**
**Simon Zavarian Chapter**

# "These damn Quebecers!"

These damn Quebecers! This is a reaction that's often heard in the federalist camp; that's to be expected. However, when this reaction comes from Armenians, that's when I start to get worried. Don't get me wrong... This article is not to persuade those who are against Quebec's separation, nor is it to preach federalism. In brief, I am not here to take sides on whether Quebec should separate or not, but to talk about their rights to separate and the Armenian attitude towards this issue in general.

People's right to self-determination! It's a beautiful principal isn't it? It is one of the principles proclaimed in the United Nations' Charter. It is the root of all revolution or struggle for self-rule. It is what sparked the Armenian Revolutionary Federation: Armenians in Western Armenia (Ottoman Empire) were living like slaves on their own land, and the ARF had its original mission and goal to free them from slave-like conditions under Turkish rule and to make them take hold of their own destiny. It is this same right to self-determination that founded Armenia's first free republic in 1918 as well as its second republic in 1991. It is what we are fighting for today in Artsakh.

Armenians, throughout their 3000 year long history have been fighting for the right of a people to self-determination. This principle is to a people what individual liberty is to a person. Yet, as noble a principle as it is, the

⇨11

⇦10

right to self-determination has a strong principle opposing it:the right to territorial integrity or inviolability. It is what all powerful states use as a reason to not recognize the application of the right to self-determination to their own case; it is how Turkey replies to our demand of our historical lands; it is Azerbaijan's biggest argument. It is also how Canada opposes Quebec's request for independence. Although it would be wrong to start comparing the Armenian cause with the Quebec issue, we have to realize that if we believe in the idea that every "people" has the right to choose how and by whom it is to be governed, then we have to respect this right and not set conditions to its application. In other words, a people should not deserve to exercise this right according to its present situation or the suffering that it has seen in the past, but should be able to apply the fundamental right that it has. If you are a distinct nation sharing culture, history, and present common will, then you are a "people" and therefore you have the right to self-determination, no matter what the surrounding conditions are. However, self-detrmination does not equal secession. Self-determination can be attained starting from obtaining minority rights such as the right to education in our own language, to the right to a certain level of autonomy within another State or even... secession. This is where some say that in order to create a certain stability in the world order we should not freely recognize all peoples' right to separate and form a distinct country and that this means of self-determination should be reserved to a people living under oppression and discrimination. But let's not get into this aspect of the discussion.

My point is that all peoples should have a right to self-determination and if we, as Armenians, have fought for and still use as argument this right, then we should not resent other nations for wishing to exercise this same right. Let's not use a double standard: even if we don't personally want Quebec to seperate from Canada, let's at least understand and respect the Quebec people for wanting to determine their own fate.

The right to self-determination, as fundamental a right as it is, has yet to be clearly recognized as an inviolable right prevailing over the right of States to territorial integrity. If Quebec succeeds to seperate from Canada peacefully and is recognized by the international community, then this could be a great precedent for the prevailence of the right to self-determination over that of territorial integrity. Isn't that what we as Armenians want? Think about it...

**Garine Hovsepian**
**Levon Shant Chapter**
**Oct. 7, 1995**

# Գանատայի Հայ ուսանողական միութիւն

Մգկիլ համալսարանի Հայ ուսանողական միութիւնը (ՄՀՈՄ), յառաջիկայ տարի պիտի տօնէ իր 30-րդ տարեդարձը: Հիմնուած 1966-ին, ան կը հետապնդէ բազմաթիւ նպատակներ: Մգկիլ համալսարանի որեւէ ուսանող կամ դասախօս իրաւունք ունի մաս կազմելու միութեան, որուն նպատակն է, ըստ կանոնագրին, «Կապ ստեղծել հայ թէ օտար աշակերտներու միջեւ , ինչպէս նաեւ հայկական տեսանկիւնն ու մշակոյթը փոխանցել գանատացիներուն եւ, ի մասնաւորի, Մգկիլ-ի ուսանողներուն»: Սակայն, յստակ է որ վերոյիշեալ նպատակներու կողքին, ՄՀՈՄ-ը կը փորձէ իրար քով բերել բոլոր հայ ուսանողները եւ ստեղծել այնպիսի մթնոլորտ մը, որ կարելի ըլլայ պահպանել հայու ազգային ինքնութիւնը, առանց մերժելու այն օտար միջավայրը, որուն մէջ կ'ապրինք ու կը ստեղծագործենք:

Այս սկզբունքներուն վրայ հիմնուած, ՄՀՈՄ-ը ունեցած է բաւական գործունեայ աշխատանք, որ ընդգրկած է մշակութային, ակադեմական եւ ընկերային ձեռնարկներ: Այսպէս, տարբեր համալսարաններէ դասախօսներ հրաւիրուած են ուխտած, պատմական, քաղաքական եւ ընկերային նիւթերու մասին: Կազմակերպուած են վիճաբանական ասուլիսներ, սփիւռքահայութիւնը յուզող հարցերու շուրջ: Ասոնց կողքին, պէտք չէ մոռնալ ընկերային հաւաքոյթները, ինչպէս հռչակաւոր «Լահմաճիւնի եւ օղիի խրախճանք»ը:

McGill

ՄՀՈՄ-ի նորագոյն ձեռնարկներէն են Դաւիթ Դաւիթեանի The Armenian genocide and the Internet դասախօսութիւնը, Գանատայի մօտ Հայաստանի դեսպանին, պրն Նանագուլեանի ներկայացումը, ինչպէս նաեւ Եղեռնի 80-ամեակին առիթով տրուած քարոզչական աշխատանքները: Շնորհիւ ՄՀՈՄ-ի ճիգերուն, կարելի եղաւ ապահովել Մգկիլ-ի հայ լեզուի դասընթացքներու շարունակութեան համար պահանջուած արձանագրուած ուսանողներու թիւը: Այս տարի, ՄՀՈՄ-ի ծրագրած նախաձեռնութիւններէն յիշենք, գանատահայ բեմադրիչ Ատոմ Եղոյեանի այցելութիւնը՝ Մգկիլ, կլոր սեղան մը, դասախօսներու եւ դիւանագէտներու մասնակցութեամբ, արեւելեան Եւրոպան յուզող հարցերու շուրջ, ինչպէս նաեւ զանազան party-ներ (խրախճանքներ):

ՄՀՈՄ-ը կը ծրագրէ նաեւ Մգկիլի այլ ուսանողական միութիւններու ընկերակցութեամբ, հրատարակել պարբերաթերթ մը, որ պիտի ընդգրկէ արեւելեան Եւրոպայի ու Միջին Արեւելքի վերաբերող յօդուածներ:

**Կ.Մ.**

# ethnics and MONEY

On October 30, 1995 Jacques Parizeau revealed what some had known for many years. The Parti Quebecois nation building project excludes cultural minorities living in Quebec. Yet the reality of Canadian tolerance toward ethnic communities is broad enough to allow Quebecers to assert their rights, however destructive the assertion. What will be the future of Quebec, following a victory of the nationalists? We can only hope that it is based on those same concepts of tolerance developed and advocated across Canada.

Quebec society includes a wealth of diversity particularly in this great city- Montreal. Through historical chance, our community schools are partly funded by the government. Cultural minorities in Quebec have the major advantage over the minorities anywhere else in the world as such, these communities have become vibrant, successful and prosperous within Quebec. The armenian community is a prime example of that prosperity. We are blessed with three full time day schools, the largest of which extends until the end of secondary school. We also have many community centers and churchs. Other ethnic communities have similar day schools and the Hellenic, Italian and Jewish communities housed the national offices of their respective congresses in Quebec.

Our communities are also well entrenched and a time has come for us to work together for a better understanding of ourselves, each other and the francophone majority. These are three crucial steps that the Montreal armenian community would be well advised to consider in its vision of the future.

## Working together to understand ourselves

Some may wonder at the usefulness of such an endeavour. After all, aren't we a small enough people, familiar enough with our history, culture and ourselves not to really need to look outside our own respective community centres? Unfortunately, this may be a dominating view keeping us in the status where we currently find ourselves. In this regard, what does our community need? With all my respe ct to the organizations that currently exist, what is needed is something that can sort out the disorganization that reigns among and between our various community groups. In Quebec, our best models are the Canadian Hellenic, Italian and the Jewish Congresses as well as the Black coalition. Somehow, these communities have managed to group together within themselves and succeed in speaking on behalf of the majority of their respective constituents. For example, the Canadian-Italian Congress speaks on behalf of most canadian Italians whenever it issues a statement. Of course, it does not speak on behalf of all italians but at least it speaks on behalf of the majority of organizations representing a clear majority of Italians. The same can be said of the Greek, Jewish and Black communitites. In fact, young adults in Montreal had already organized one such group at that level, perhaps it is time for our executives to take notice. Do we have the strengh, the will and the courage to work together and better understand ourselves?

## Working with other cultural minorities

Some friends from the Jewish community aproached me approximately eight months ago and asked if I would help them organize a conference that would teach people different aspects of our respective culture and communities. With no central or representative, I agreed to participate merely as an individual. Given this understanding and along with the McGill armenian student's association a list of questions were formulated that could help expose different facets of the armenian culture and community. The purpose of drafting the questions was to combine them with questions from seven other community groups towards what became known as the Youth Intercultural Conference. The conference took place on Sunday, november 26, 1995 at McGill university's faculty of Law and included 15 members from 7 different community groups. These seven were the Armenian, Black, Greek, Haitian, Italian, Jewish and Polish communities. The questionnaire was developed together and included 45 questions relating to these community groups. The conference was a success and nearly all the fifteen participants from each community enjoyed what was obviously an enriching learning experience. (The conference will be discussed in detail in the next issue).

Although, it is obvious that a representative body was not needed for the success of this project, having one would have been desirable. The future development of such initiatives would also necessitate some form of representative body.

## Toward a better understanding of the francophone majority

Some members of our community may think that we are highly politicized. Our lobbying efforts seem successful, we have a number of city coucillars and many individuals who have run in provincial and even in federal elections. To a certain extent this is true. We are indeed highly politicized and well integrated. The obvious question is how can we do better? Naturally, the best way to understand the francophone majority would be by taking part in it's decision making centers. Not necessarily through elected office but within the many boards, think tanks, pannels and hearings that exist to shape political thinking in Quebec today. For example, a planned future intercultural conference will include the francophone majority and members or other communities (the Chinese, the Hispanics, the Vietnamese) Hopefully, each cultural group will also succeed in doubling the number of participants from 15 to 30. Readers of this column should feel free to contact this paper if they would be interested in participating in the future.

But, any steps taken toward achieving this better understanding require our belief in an effort to unite our division and require our belief an effort to unite our division and respect our differences. Armenians of different churches and political beliefs need this unifying and respectful force. Members of the different cultural communities need this unifying and respectful force. The Francophone community needs this unifying force. As Armenians facing the New Year, how shall we begin to do our part?

HARRY DIKRANIAN

Դաստիարակչական

# Հայ կուսակցութիւններու ծնունդը

Հայկական գաւառներու մէջ տիրող անբնական կացութիւնը, կաշկանդումները, հալածանքները եւ կոտորածները պատճառ եղան, որ հայ ժողովուրդը մտածէ դուրս գալու այս վիճակէն եւ դիմէ ըմբոստութեան ու յեղափոխութեան:

Հայկական յեղափոխութիւնը, սկզբնական շրջանին, ծնունդ առաւ ու զարգացաւ իբրեւ թոյլ, անկազմակերպ եւ տեղական շարժում: Հետզհետէ սակայն, անիկա կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ եւ ընդարձակուեցաւ: Այդպէս է, որ դարերու ստրկութեան մէջ ճնշուած հայը դարձաւ պատուախնդիր եւ արի. տէր՝ իր ազգային արժանապատուութեան:

Ճշգրտօրէն չենք գիտեր, ո՞րն է եղած առաջին յեղափոխական շարժումը մեր մէջ: Սակայն, առաջիններէն կը նկատուի Կարնոյ «Գաղտնի միութիւն բարձր հայոց» շարժումը, որ հիմնուած է 1879-ին:

1881-ին, Վանի մէջ կը հիմնուի «Փրկութիւն ի միութիւն» յեղափոխական կազմակերպութիւնը: Նոյն տարին, Կարնոյ մէջ առաջ կու գայ «Պաշտպան հայրենեաց» անունով ընկերութիւն մը:

1882 դեկտեմբերին, Կարինի մէջ տեղի կ'ունենայ առաջին ցոյցը, որուն ընթացքին կը սպանուին թուրքեր եւ հայեր: Այս առիթով գրուած է «Ձայն մը հնչեց» երգը, որ մեծ խանդավառութիւն կը ստեղծէ մինչեւ այսօր:

Վերոյիշեալ բոլոր յեղափոխական շարժումներուն նպատակն էր պաշտպանել հայ ժողովուրդին պատիւը, կրօնքը, աշխատանքն ու կեանքը: Անոնցմէ զատ, մենք ունեցանք նաեւ յեղափոխական տարբեր շարժումներ, որոնք նոյն նպատակին համար պայքարեցան:

## ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Առաջին կազմակերպուած կուսակցութիւնն է Արմենական կուսակցութիւնը, որուն հիմնադիրն է Մկրտիչ Փորթուգալեան: Այս վերջինը Այրարատեան ընկերութեան կողմէ իբրեւ կրթական քննիչ, շրջեցաւ հայկական բոլոր նահանգները եւ աչքով տեսաւ հայ ժողովուրդի անտանելի կացութիւնը: Ապա, անցաւ Կովկաս: 1878-ին վերադարձաւ Վան եւ հիմնեց գաղտնի վարժապետանոց մը, որ կը նպատակադրէր գիտակից եւ ազգասէր ուսուցիչներ պատրաստել: Սակայն, թուրք կառավարութիւնը յայտնաբերեց գաղտնիքը. փակեց վարժապետանոցը եւ հալածեց անոր հիմնադիրը:

1885-ին, Փորթուգալեան անցաւ Ֆրանսա եւ Մարսիլիոյ մէջ հիմնեց «Արմենիա» թերթը: Նոյն տարին, իր նախկին աշակերտներուն աջակցութեամբ, Վանի մէջ հիմնուեցաւ՝ այդ թերթին հետեւութեամբ, Արմենական կուսակցութիւնը: Անոնց գործը սահմանափակուեցաւ Վանի մէջ եւ, իբրեւ կազմակերպութիւն, շատ երկար կեանք չունեցաւ եւ տեւեց մինչեւ 1915:

## ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

1887-ին Ժընեւի մէջ խումբ մը հայրենասէր ուսանողներ, Աւետիս Նազարբէկեանի գլխաւորութեամբ, կը հիմնեն «Հնչակ» անունով թերթ մը, որուն անունով կը հիմնեն կուսակցութիւն մը՝ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութիւն անունով:

Հնչակեան կուսակցութեան անձնուրաց ղեկավարներէն մէկը եղաւ Ժիրայր Պոյաճեան, որ Փոքր Ասիոյ մէջ ունեցաւ ազգային եւ յեղափոխական լայն գործունէութիւն: 1894-ին Եոզկատի մէջ կախուեցաւ թուրք կառավարութեան որոշումով:

Հնչակեան կուսակցութեան ձայնը շուտով տարածուեցաւ տաճկահայաստանի բոլոր քաղաքներն ու գիւղերը: Անոր հիմնադրութենէն մէկ-երկու տարի ետք, հնչակեանները մուտք գործեցին նաեւ Տիգրանակերտի մէջ:

Սասնոյ առաջին ապստամբութեան (1894) ղեկավարն էր հնչակեան Մեծն Մուրատը (Համբարձում Պոյաճեան): Այս վերջինը հաստատուեցաւ Սասնոյ մէջ եւ պատրաստեց բազմաթիւ երիտասարդներ, որոնք անոր յեղափոխական գաղափարներէն ներշնչուած՝ անդամակցեցան Հնչակեան կուսակցութեան: Անոնցմէ յայտնի դէմքերէն մէկը եղաւ Բաբգէն խմբապետ, որ Սասնոյ երկրորդ ապստամբութեան (1904) իր Արծիւ խումբով օգնութեան գնաց այդ շրջանի ֆետայական գործունէութեան եւ ժողովուրդի ինքնապաշտպանութեան:

## ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

1880-էն սկսեալ, Կովկասեան Հայաստանի մէջ կազմուեցան զանազան խմբակցութիւններ, որոնց նպատակն էր օգնութեան հասնիլ թրքահայ ժողովուրդին: Այս խմբակցութիւնները, որոնք իրարմէ բոլորովին անջատ էին, սուրհանդակներ կը ղրկէին Հայաստան, կը պատրաստէին տեղեկագիրներ եւ կը հրատարակէին թռուցիկներ եւ խմորատիպ թերթեր, ժողովներ կը գումարէին եւ ծրագիրներ կը մշակէ-

ին:

1890-ի ամրան, Թիֆլիսի մէջ երկար ժողովներէ եւ խորհրդակցութիւններէ ետք, Քրիստափոր Միքայէլեանի ջանքերուն շնորհիւ կարելի կ'ըլլայ վերոյիշեալ բոլոր խմբակցութիւնները համախմբել եւ կազմել Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութիւնը, որ կը նշանակէ հայ յեղափոխականներու միութիւն: Քրիստափորի անմիջական գործակիցները եղան Սիմոն Զաւարեան եւ Ստեփան Զօրեան (Ռոստոմ):

Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութեան հիմնական նպատակն էր «Ապստամբութեան միջոցաւ Թրքահայաստանի մէջ ձեռք բերել քաղաքական եւ տնտեսական ազատութիւն»:

Նորակազմ կուսակցութիւնը մասնաճիւղեր հաստատեց Թրքահայաստանի եւ Կովկասի քաղաքներուն մէջ, գործիչներ ղրկեց ամէն կողմ եւ կազմեց հայդուկային խումբեր, որոնք, տարիներ շարունակ, մինչեւ Հայաստանի անկախութեան հռչակումը, կռուեցան թրքական բռնապետութեան դէմ՝ հայ ժողովուրդի իրաւունքներու պաշտպանութեան համար:

*1897 Վարդէնի խումբը*

Հ.Յ.Դաշնակցութեան դրօշին տակ համախմբուեցան հազարաւոր հայեր:

Դաշնակցութեան զինանշանը կը բաղկանայ հետեւեալներէն. կարմիր դրօշակ, բահ, դաշոյն, եւ փետուր:

Կարմիր դրօշակը կը ներկայացնէ ըմբոստութիւնը, յեղափոխութիւնը եւ արեան զոհողութիւնը: Ան խորհրդանիշն է մեր ազատագրական պայքարին:

Բահը կը ներկայացնէ հայ աշխատաւորութիւնը, որ կ'անդրադառնայ շահագործումին, կը գիտակցի արդարութեան գաղափարին եւ անձնուէր կազմակերպութեան ճամբով՝ կը նետուի կռուի դաշտ:

Դաշոյնը կը խորհրդանշէ զէնքը. առանց անոր՝ չկայ կռիւ, ոչ ալ յաղթանակ: Զէնքը, սակայն, առանց բարոյական եւ գաղափարական ամուր կեցուածքի՝ չի հասնիր իր նպատակին եւ կրնայ շեղիլ յարատեւ կռուի ուղիէն: Հ.Յ. Դաշնակցութեան համար, զէնքը միշտ մկրտուած է գաղափարով եւ ենթարկուած է կազմակերպութեան:

Փետուրը խորհրդանիշն է մտաւորականութեան, պայմանաւ որ ան գիտակցի իր դերին, յեղափոխէ ժողովուրդը եւ ծառայէ ժողովուրդի ազատագրութեան կռիւին:

Զինանշանի դրօշակը, որուն վրայ կան բահը, դաշոյնն ու փետուրը, միացուած են բռունցքով մը, որ կը մարմնաւորէ մեր յարատեւ կռիւի կամքը եւ կուռ կազմակերպութիւնը: Կ'ըսուի, թէ այդ բռունցքը կը պատկանի Հ.Յ.Դաշնակցութեան հիմնադիրներէն՝ Ռոստոմին, որ առաջին զինանշանը կազմելու ատեն՝ իր ձեռքը բռնած է դրօշակը:

⇦7

The controversial former acting education minister told Azg that education minister Armenak Ghazarian discussed his own resignation Monday, which according to the newspaper came as a shock to Bleyan.

Ghazarian's office and family told reporters that the outgoing education minister will not disclose the reasons behind his resignation.

Sources close to the ministry indicated Wednesday that Ghazarian's resignation came in the wake of an internal governmental investigation related to discrepancies in conducting state scholastic exams. President Levon Ter-Petrosyan accepted his resignation Monday.

*October 19, 1995*

## 13.Manukian criticizes law on citizenship, calls for reforms

*Glendale* - Armenia's first prime minister and former defense minister Vazken Manukian criticized the newly passed "law on citizenship" calling it a wall between homeland and Diaspora, during a press conference, Wednesday, at St. Mary Armenian Church.

Manukian, who arrived in Los Angeles Tuesday, met with the representatives of the Armenian Media during a press conference organized by the Board of Directors of the Armenian National Committee of America-Western Region.

In discussing Armenia's new "law on citizenship" prohibiting dual citizenship to Armenians, passed last week in the National Assembly after only one reading, Manukian expressed his disappointment at the abrupt manner in which the legislation was passed.

*October 19, 1995*

## 14.Inconsistencies surface in NSA "evidence"

*Yerevan (Combined Sources)* - A video recording of the Dec. 29, 1994 interrogation of Armenak Grigorian was presented at Wednesday's session of the "Dro" trial, per the demands of defense attorneys.

Upon screening the tape, clear contradictions between the video record and interrogation transcripts were evident and pointed out by defense counsel.

"Relations should be bilateral. They should not be influenced by third countries," he said.

Turkey has never established diplomatic ties with Armenia because of Armenian charges of Genocide, as well as the conflict over Nagorno Karabakh.

# ՀՄԸՄ Գանատա

## Խմբապետական տարեկան սեմինար

ՀՄԸՄ-ի Գանատայի շրջանի սկաուտ-խմբապետական տարեկան սեմինարը տեղի ունեցաւ 9-10 սեպտեմբեր 1995-ի շաբաթավերջին, Օնթարիո նահանգի Camp Opemikon-ի մէջ, որ կը պատկանի Boy Scout of Canada-ի եւ կ'օգտագործուի սկաուտական բանակումներու համար տարուան բոլոր եղանակներուն:

Ներկայ էին Մոնթրէալէն եւ Թորոնթոյէն 36 սկաուտ խմբապետներ եւ խմբապետուհիներ, օգնական խմբապետներ, վարչական եւ սկաուտ խորհուրդի անդամներ:

Ա. նիստին ատենապետ ընտրուեցաւ եղբ. Հրաչ Նաճարեան, իսկ ատենադպուհի՝ քոյր Սոնիա Բարսեղեան:

Օրակարգի նիւթերն էին, կարգապահական հրահանգներ, միջ-մասնաճիւղային երէցներու բանակում, Գանատայի շրջանի միջ-մասնաճիւղային բանակում եւ շրջանային ներկայացուցչական ժողովի նիւթեր:

Գանատայի շրջանի միջ-մասնաճիւղային բանակումի նախնական աշխատանքները դասաւորելու համար ժողովականները բաժնուեցան աշխատանքային խմբակներու, այս բանակումը տեղի պիտի ունենայ 1996-ի ամառը:

Տեղի ունեցան չորս դասախօսութիւններ.

1.- Ժողովական կանոններ՝ եղբ. Արմէն Կէտիկեան:

2.- Սկաուտական գիտելիքներու գրքոյկ՝ եղբ. Արա Պալեօզեան:

3.- ՀՄԸՄ-հայաստան՝ ընկ. Վիգէն Աբրահամեան:

4.- ՀՄԸՄ-ի Զ. պատգամաւորական ընդհ. ժողով՝ եղբ. Մոսիկ Թօփուզեան:

Նիստերը անցան լաւ մթնոլորտի մէջ, բոլոր նիւթերը քննուեցան պատրաստուած օրակարգի համապատասխան:

Շաբաթ երեկոյ, ժողովականները ընկերային հաւաքոյթ մը ունեցան խարոյկի շուրջ:

## Ամառնային մարզական խաղեր

ՀՄԸՄ-ի Գանատայի շրջանի 26-րդ մարզական խաղերը տեղի ունեցան 4, 5 եւ 6 Օգոստոս 1955-ի շաբաթավերջին, նախաձեռնութեամբ Գանատայի Շրջ. վարչութեան եւ կազմակերպութեամբ ՀՄԸՄ-Կամք Մոնթրէալի վարչութեան:

Մրցաշարքը ընդգրկեց պասքեթպոլ, ֆութպոլ, վոլիպոլ, փինկ-փոնկ եւ աթլեթիզմ: Այս խաղերուն մասնակցեցան շրջանի մասնաճիւղերէն Մոնթրէալ, Թորոնթօ, Համիլթըն եւ Գէմպրիճ, նաեւ առաջին անգամ ըլլալով հրաւիրուած էին Մոնթրէալի ՀԲԸՄ-ի եւ Պոլսահայ միութեան խումբերը:

Ամբողջ երեք օրերու ընթացքին մարզիկները մրցեցան ապահովելու համար յաղթանակներ, մրցումները եղան հետաքրքրական ու ներկայացուցին հաւասարակշռուած ու սուր մրցակցութիւն եւ այս բոլորը շնորհիւ մասնակցող խումբերու քաջալերելի մակարդակին ու նաեւ Մոնթրէալի հիւրընկալ մասնաճիւղի կազմակերպչական աշխատանքին ու դասաւորումին:

Փակման հանդիսութիւն եւ տողանցք տեղի ունեցաւ կիրակի կ.ե. ժամը 1-էն սկսեալ, Սուրբ Յակոբ Ազգային վարժարանի Հաճէթեան մարզասրահին մէջ, առաջնորդութեամբ Մոնթրէալի մասնաճիւղի սկաուտական ֆանֆարին: Ներկայ էին մեծ թիւով հրաւիրեալներ, համակիրներ եւ ՀՄԸՄականներ: Խօսք առին Կեդր. վարչութեան փոխ-ատենապետ եղբ. Վարուժան Սերոբեան, Շրջ. վարչութեան ատենապետ եղբ. Լեւոն Պէնկեան եւ Մոնթրէալի վարչութեան կողմէ եղբ. Մկօ Մղտեսեան: Օրուան հանդիսավարն էր քոյր Ալիս Մանկէլեան:

Այս մրցաշարքը իր յաջողութեամբ կու գայ յաղթանակի էջ մը եւս աւելցնելու ՀՄԸՄ-ի փառաւոր պատմութեան մէջ:

### ԱՒԱՐՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

**Ֆութպոլ**

Երեց տղաք, Մոնթրէալ-Պոլսահայ միութիւն՝ 2 - 1
Կրտսեր տղաք, Թորոնթօ-Մոնթրէալ՝ 4 - 0

**Պասքեթպոլ**

Երեց տղաք, ՀԲԸՄ-Մոնթրէալ՝ 75 - 68
Կրտսեր տղաք, Մոնթրէալ-Թորոնթօ՝ 88 - 61
Երեց աղջիկներ, ՀԲԸՄ-Մոնթրէալ՝ 60 - 45
Կրտսեր աղջիկներ, Մոնթրէալ-ՀԲԸՄ՝ 45 - 21

**Վոլիպոլ**

Երեց տղաք, Մոնթրէալ-Թորոնթօ՝ 2 - 1
Կրտսեր աղջիկներ, Մոնթրէալ-Թորոնթօ՝ 2 - 0

**Փինկ փոնկ**

Տղաք խառն, ՀԲԸՄ-Համիլթըն՝ ՀԲԸՄ-առաջին
Աղջիկներ խառն, ՀԲԸՄ-Մոնթրէալ՝ ՀԲԸՄ-առաջին

# ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ

## Պատանեկանի Համա-Գանա-տական սեմինար

Ուրբաթ, 6 հոկտեմբեր 1995-ին, մեկնեցանք Kinkora բանակավայր, համագանատական սեմինարին մասնակցելու: Սեմինարին ներկայ էին Թորոնթոյի Պատանեկան մասնաճիւղը, ինչպէս նաեւ Լաւալի եւ Մոնթրէալի մասնաճիւղերը: Մասնակցողներու թիւը 63 էր:

Տեղի ունեցան խաղեր, խրախճանք, դաստիարակչական նիւթեր, շաբաթ եւ կիրակի, յարձակում եղաւ: Խաղերը լաւ էին, խաղցանք պաշարման խաղը, դրօշակի խաղը, scavendger hunt, եւայլն...

Խրախճանքները շատ ճոխ էին, ամէնքս կը պարէինք, (հայկական երգեր կ'ունկնդրէինք) եւ կը զուարճանայինք: Պատանիները Skitt-ներ պատրաստած էին, եւ մենք զանոնք դիտեցինք:

Սեմինարէն վերադարձանք երկուշաբթի 9 Հոկտեմբերին: Լաւ ժամանակ անցուցինք թորոնթոցիներուն եւ լաւալցիներուն հետ: Ամէնքս շատ գոհ էինք եւ փափաքեցանք յաջորդ սեմինարին ալ մասնակցիլ:

**ՆՈՒՇԻԿ ՏԱՐԱԳՃԵԱՆ**
«Դրօ Մասնաճիւղ»

# KOMITAS

sculpture by Arto

The name Komitas is one of the most known name in armenian history. As a composer, he represents the armenian music of the 19th century, as Aram Khatchadourian does for the twentieth century. We have a tendancy to perceive him more as a national symbol than as a person.

Komitas was born under the name of Soghomon Soghomonian in 1869 in the Ottoman Empire. As an orphan he attended the Kevorkian School in Etchmiadzine. Upon his arrival, Soghomon Soghomonian shows immediate interest for music. He started writing to write the music of the armenian popular songs that was brought to him by his fellow students who used to come from different regions of Armenia.

At the same time that his real talent as a composer emerged, he was accepted in the seminar and was given the name of Komitas in memory of the armenian composer from the 7th century.

Part of his work was also academic. Between 1899 and 1911, Komitas gave conferences on Armenian music in Europe, and published articles in local and international newspapers.

He created in Constantinople a choir of 300 members, named Gusan.

We should not forget that besides the armenian folk songs, he is also the composer of an Acapella mass.

The Armenian genocide put an end to his artistic career. Although he managed to escape the massacre, he lived through a nervous breakdown in 1919 and was institutionalized untill his death, the 22 of October 1935.

**S.D.K.**
**Levon Shant Chapter**

# Մասնաճիւղէ մասնաճիւղ

## Գանատայ

-ՀՅԴ ԳԵՄ-ի 1995-96 տարեշրջանի 2-րդ համագանատական սեմինարը տեղի ունեցաւ 7-էն 9 հոկտեմբեր 1995-ի շաբաթավերջին, Քեպէգի Քինքորա բանակավայրին մէջ: Սեմինարին տեղի ունեցան դաստիարակչականներ, որոնց շարքին էին ՀՅԴ Կանոնագրի եւ Internet-ի հետաքրքրական նիւթերը:

## Մոնթրէալ (Լեւոն Շանթ)

-ՀՅԴ ԳԵՄ-ի Լեւոն Շանթ մասնաճիւղի 1995 տարեշրջանի հերթական 4-րդ ժողովը տեղի ունեցաւ 24 սեպտեմբեր 1995-ին: Դաստիարակչական նիւթը պատրաստած էր ընկ. Հայդուկ Շամլեան, որ ներկայացուց, »Հայաստանի վերիվայրումները, իր անկախացումէն ի վեր«:
ժողովին ներկայ էին 60 անդամներ:
-Հ.Յ.Դ. Գանատայի երիտասարդական միութեան Լեւոն Շանթ Մասնաճիւղի 39րդ տարեկան պարահանդէսը տեղի ունեցաւ շաբաթ, 18 Նոյեմբեր 1995, երեկոյեան ժամը 8:30-էն սկսեալ Մոնթրէալի Հայ կեդրոնի Հ.Մ.Ը.Մ.-կամք մարզասրահին մէջ, ներկայութեամբ աւելի քան 450 հոգիի:
Պարեղանակներով, ազգային, ժողովրդական եւ յեղափոխական երգերով մթնոլորտը խանդավառեց սիրուած երգիչ Յարուդ Փամպուքճեան եւ իր նուագախումբը: Ուրախ եւ հաճելի մթնոլորտը տեւեց մինչեւ առաւօտեան վաղ ժամերը: Նկատելի էր երիտասարդութեան մեծ թիւով մասնակցութիւնը:

## Լաւալ (Բեկոր Աշոտ)

-Հ.Յ.Դ.Գ.Ե.Մ. Լաւալի Բեկոր Աշոտ մասնաճիւղի Ընկերային յանձնախումբը կազմակերպած էր ընկերային շաբաթավերջ մը դէպի Գէպէք զոր տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 11 եւ 12: Այս ձեռնարկին իրենց մասնակցութիւնը բերին 10 ընկերներ որոնք այցելեցին Musee de Civilization հաստատութիւնը, իսկ ազատ ժամերու ընկերները խանդավառ եւ եռանդուն մթնոլորտ մը ջանացին ստեղծել այլազան զբօսային միջոցներով:
Յանձնաեւումբը կազմակերպած էր նաեւ Rockin Sports Bar Night-ի երեկոյ մը զոր տեղի ունեցաւ Նոյ. 26-ին, ուր Մոնթրիալի եւ Լաւալի մասնաճիւղերու ընկերները հաւաքուած Լաւալի ակումբը խանդաւար գիշեր մը անցուցին: Ցեռնարկին Baby Foot-ի մրցում մը տեղի ունեցաւ, մէզէի եւ ընպելիներու սպասարկութիւն, օտար «Rock» եղանակներու ունկնդրում եւ գիշերը բակեցին Յեղափոխական երգեր երգելով:
Մասնաճիւղս հերթական ժողովներու դաստիարակչական բաժնին տակ հրաւիրուած էր դասախօսներ որոնք ներկայացուցին հետեւեալ նիւթերը՝: Նոյ. 5-ին Ընկ Վիգէն Թիւֆենքճեան ներկայացուց Հ.Յ.Դ.-ի Ա. ընդհանուր ժողովը, իսկ Նոյ. 19-ին Ընկ. Հայդուկ Շամլեան դասախօսեց ենդադռիալ «Դրօ» կառոյցին մասին:

## Ուինձոր (Քեռի)

-Հոկտ. 28 1995 տարեկան պարահանդէս Հ.Յ.Դ. Գ.Ե.Մ.-ի «Քեռի» մասնաճիւղի կազմակերպութեամբ: Վայր՝ կեդրոնի սրահին մէջ: Ներկայ էին աւելի քան 70 հոգի մասնակցութեամբ՝ երգիչ Բիւզանդ Գըլընճեանի եւ իր նուագախումբին: Ներկաները անցուցած են շատ հաճելի ժամանակ:

## Թորոնթօ (Սիմոն Զաւարեան)

- 30 Յուլիս 1995-ին, Թորոնթոյի Ս.Աստուածածին Հայաստանեաց Առաքելական եկեղեցւոյ մէջ հաւարտ Սուրբ Պատարագին կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն՝ 1983 Յուլիս 27-ին Փորթուգալի մայրաքաղաք Լիզպոնի տեղւոյն թրքական դեսպանատունը գրաւուած եւ հոն նահատակուած, Հայ Յեղափոխական Փանակին անդամ 5 ընկերներուն յիշատակին:
- 27 Օգոստոս 1995-ին, Թորոնթոյի, Ս.Աստուածածին Հայոց Առաքելական եկեղեցւոյ մէջ հաւարտ Ս.Պատարագին՝ հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարուեցաւ, ԱՐՑԱԽԻ ազատագրական պայքարի խամբուն վրայ նահատակուած՝ Ընկ. Մեր Չուլհաճեան-ին եւ Ընկ. Մերուժան Մոսեանի յիշատակին:
- 8 Սեպտեմբեր 1995:ԹՈՐՈՆԹՕ. Կազմակերպութեամբ տեղւոյն երիտասարդական միութեան մասնաճիւղին տեղի ունեցաւ «Հայկական Երեկոյ»ի խրախճանքը ուր ներկայ գտնուեցան աւելի քան 125 հայորդիներ: Գիշերուայ ժամը 8.30-ին սկսած ձեռնարկը վերջ գտաւ առաւոտեան կանուխ ժամերուն, ուր նեկաները հաճելի ժամեր անցուցին, հայկական ժողովրդային, ազգային եւ յեղափոխական երգերով:
- 5 Նոյեմբեր 1995: ԹՈՐՈՆԹՈ. կազմակերպութեամբ Հ.Յ.Դ. Գ.Ե.Մ.-ի Ս.Զավարեան մասնաճիւղին, տեղի ունեցաւ «car rally» մը մասնակցութեամբ 12 ինքնաշարժներու:

# Critic's corner

## Jade

Արդէն միայն ֆիլմին «poster»-ը տեսնելով, գիտէի որ «մատ կրծելիք» ֆիլմ մը պիտի ըլլար: Ֆիլմին մէջ կը գտնենք David Carusso, որ արդէն իսկ իր երկրորդ ֆիլմին մէջ կը գտնուէր՝ NYPD Blue-ն ձգելէն ի վեր: Նոյնպէս ունէինք Chazz Palmintey որ կարող դերասան մըն է silver screen-ին վրայ:

Female lead-ը ունէր Linda Florentino, բաւական sexy եւ որոշ «je ne sais quoi» մը ունեցող դերասանուհի մը ըլլալով, ինծի կապեց այս ֆիլմին:

Ֆիլմը à la Basic Instinct, կը պատահի Սան Ֆրանսիսքո եւ բաւական դիտողը կը շուարեցնէ: Հարկաւ հարուստ է իր սիրաբանութեան բաժիններով ի վերջոյ ժողովուրդը վերջերս միայն այդ կը փնտռէ:

Դերասանները բաւական լաւ կատարեցին իրենց դերերը բացի David Carusso որ քիչ մը շատ պաղապուր էր ֆիլմին ընթացքին:

Միայն յիշեցնեմ որ THE FRENCH CONNECTION ֆիլմէն ի վեր, չեմ կարծեր որ ասկէ աւելի լաւ Car Chase մը եղած է, cinema-ի պատմութեան մէջ, եւ այդ ալ՝ Սան Ֆրասիսքոյի ճամբաներուն վրայ:

Շատեր կը համաձայնին ինծի, ըսելով որ ֆիլմը բաւական լաւ է, բայց երբեմն կը յիշեցնէ NBC Monday Night Movies. Անկէ վատ, it's O.K.

## Get Shorty

Անհամբեր կը սպասէի, John Travolta-ի վերադարձը, Pulp Fiction-էն վերջ: Իր շուրջ կը գտնենք մեծ անուններ ինչպէս՝ Gene Hackman, Danny Devito եւ Rene Russo: Այս ֆիլմին մէջ կը տեսնէք Travolta-ն իբրեւ loan shark մը որ քանի մը վերջացնելիք գործեր ունի: Եւ այդ բոլոր դէպքերը վինք կը տանին Լոս Անճելէս ուր կը հանդիպի Harry Zimm-ի (Hackman) որ Movie Business-ի Big Shot-նէ:

Բոլոր ֆիլմին ընթացքին, կ'իմանանք դրամ բառը. ի վերջոյ պատմութիւնը անոր շուրջն է որ կը դառնայ:

Rene Russo, իր դերին մէջ լաւ էր բայց low impact էր: Եթէ աւելի involved ըլլար, (կարծեմ գիտէք ինչ կ'ուզեմ ըսել), ֆիլմին կու տար այն ինչ որ կը պակսէր:

Danny Devito-ի դերը շատ մատնանշելի չէր: Սակայն Travolta-ն իր դերը կը վայլեցնէր, cigarette-ը բռնած ձեւով, քալած ձեւով եւ նայուածքով: Բայց ֆիլմին կը պակսի action: Միւս կողմէն, շատ լաւ կատակի բաժիններ ունի եւ Mr. Burbonni-ի (Denis Farina) խոսուածքը ամէնէն խնդալիքն է:

Եթէ dialogue կը սիրէք եւ կատակի խօսակցութիւնը հաճելի կը թուի ձեզի, այս ֆիլմը ձեզի կ'առաջարկեմ:

## Copy Cat

Harry Connick Jr.-ի debat-ն էր այս ֆիլմը: Իր երգելը տեսած էի, բայց դերասանութիւն ընելը ոչ, ուրեմն շատ անհամբեր էի: Դերասանուհինիրէն մէկն էր Sigourney Weaver (Kay) որ՝ որքա'ն տարիները կ'անցնին, այնքան գեղեցկութիւնը մէջտեղ կ'ելլէ: Իսկ միւսը՝ Holly Hunter-ը որ վերջերս ունի ուրիշ ֆիլմ մը, Home for the Holidays.

Copycat movie-ն, serial killer-ի մասին է: Ձէի ուզեր այս ֆիլմին մասին շատ խօսիլ, որպէսզի բերնէս չբախցնեմ բան մը եւ ֆիլմը իր արժէքէն բան մը չկորսնցնէ:

Ֆիլմը բաւական շարժում է, դանդաղ մասեր չունի:

Շատ չհաւնեցայ Holly Hunter-ը, որովհետեւ անոր խօսակցութիւնը շատ պաղ էր: Բայց, I guess, այդ էր իր դերը:

Ֆիլմը քանի մը graphique բաժիններ ունի, ինչպէս երբ կը ցցնեն մեռցնելները: Անոնք որոնց սիրտերը փկար են, քանի մը երկվայրկեան աչքերնին թող գոցեն:

Weaver հրաշալի է իր դերին մէջ:

Harry Connick Jr., հակառակ որ կը տեսնենք preview-ներուն մէջ, հապիւ 15 վայրկեան կը տեւէ իր դերը: Ասոր կ'ըսեն FALSE ADVERTISING:

Աւելի չերկարեմ, արդէն շատ խօսեցայ:

Եւ մի մոռնա՝ք, Silence is Golden.

**The Critic**

# ԱՐԾԻՒ ARDZIV

Do you have a differing opinion?

Do you agree with a particular articlr?

Do you have a topic you'd like to write about?

Don't hesitate! Write to us with your opinions and articles!

ARDZIV is open to all Armenian youth!

Որոշ նիւթի մը շուրջ տարակարծիք ես.

Յօդուած կ'ուզես գրել Արծիւին մէջ:

Մի՝ վարանիր գրելու «Արծիւը» համայն հայ երիտասարդութեան բաց է:

Ուղարկեցէ՛ք ձեր յօդուածներն ու կարծիքները «Արծիւին». խմբագրական կազմը կը սպասէ ձեր ներդրումին:

**Յունուարի թիւի նիւթ՝ Գանատահայ երիտասարդութիւնը եւ ուսումը:**
**Theme for January's issue: Canadian-Armenian youth and education.**
**(deadline Dec. 18, 1995 / Ժամկէտ դեկտ 18, 1995)**

**ARDZIV**
**3401 Olivar Asselin**
**Montreal, Quebec**
**H4J 1L5, Canada**

# Զարգացման մրցումի բաժին

## Հ.Յ.Դ. Պատմութիւն

Ծնած եմ Սասուն 1864-ին:

Մտած եմ ՀՅԴ-ին 1895-ին: Գործակցած եմ Թաքուլի հետ Կարսի եւ Բասէնի մէջ: Երկուքս միասին ձերբակալուած ենք 1896 յուլիսին, բայց ես ազատած եմ բանտէն եւ վերադարձած Տարօն, ուր ձեռնարկած եմ յեղափոխական հետեւողական քարոզչութեան:

Դէմ եղած եմ հայդուկային անժամանակ բռնկումներու եւ կողմնակից՝ ժողովուրդի ամբողջական նախապատրաստութեան, ի խնդիր ընդհանուր ապստամբութեան:

Մասնակցած եմ Սասնոյ 1904-ի հերոսամարտին, ուր նահատակուած եմ:

Ո՞վ եմ ես:

## Մշակոյթ եւ Գրականութիւն

Ծնած եմ Պոլիս 1876-ին:

1893-ին աւարտած եմ Պոլսոյ Կեդրոնական վարժարանը, ապա անցած Ֆրանսա, ուր հետեւած եմ Սբրազպուրկի եւ Փարիզի համալսարաններու լեզուաբանական ճիւղերուն: Աշակերտած եմ անուանի լեզուաբան պրոֆ. Մէյէի:

Եղած եմ հայ հանրածանօթ լեզուաբան եւ բանասէր, ուսուցչական պաշտօններ ստանձնած եմ Կովկասի եւ Պարսկաստանի մէջ, ուր սկսած եմ ուսումնասիրել տեղական բարբառները:

1943-ին ընտրուած եմ Հայաստանի Գիտութեանց ակադեմիայի անդամ: Իմ աշխատութիւններէս են «Հայոց անձնանուններու բառարան»ը:

Ո՞վ եմ ես:

## Հայ Քաղաքական Դէմքեր

Ծնած եմ Երեւան 1949-ին:

1960-ական թուականներէն ի վեր, զօրաւոր կերպով անկախութեան գաղափարը հետապնդած եմ:

Բանտարկուած եմ տեսակէտներու եւ քաղաքական գործունէութիւններուս համար, համայնավարներուն կողմէ:

1988-էն 1990 աքսորուած եմ Հայրենիքէն, եւ ապրած Լոս Անճելըսի մէջ: Եղած եմ Հայաստանի նախագահական թեկնածու:

Ո՞վ եմ ես:

## ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.

«Ո՞վ եմ ես» զարգացման մրցումին մասնակցողներուն.
Բոլոր մասնակցողները պարտին պատասխանել վերոյիշեալ երեք «Ո՞վ եմ ես»-երուն:
Ճիշդ պատասխանողները պիտի ստանան նուէրներ, տրամադրուած «Արծիւ»ի խմբագրական կազմին կողմէ:
Պայմանաժամ՝ 10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1996:
Կը սպասենք ձեր պատասխաններուն:

Խօսելէն՝ ԲԵՐԱՆՍ ՄԱՋ ԲՈՒՍԱՒ

Կամայ կամայ աղջիկը ԱՉՔՍ ԿԸ ՄՏՆԷ կոր

# POEM

## RUDYARD KIPLING

### THE WAY THROUGH THE WOODS

THEY shut the road through the woods
Seventy years ago.
Weather and rain have undone it again,
And now you would never know
There was once a road through the woods
Before they planted the trees.
It is underneath the coppice and heath
And the thin anemones.
Only the keeper sees
That, where the ring-dove broods,
And the badgers roll at ease,
There was once a road through the woods.

Yet, if you enter the woods
Of a summer evening late,
When the night-air cools on the trout-ringed pools
Where the otter whistles his mate,
(They fear not men in the woods,
Because they see so few)
You will hear the beat of a horse's feet,
And the swish of a skirt in the dew,
Steadily cantering through
The misty solitudes,
As though they perfectly knew
The old lost road through the woods....
But there is no road through the woods.

### IF-

If you can keep your head when all about you
Are losing theirs and blaming it on you,
If you can trust yourself when all men doubt you,
But make allowance for their doubting too;
If you can wait and not be tired by waiting,
Or being lied about, don't deal in lies,
Or being hated, don't give way to hating,
And yet don't look too good, nor talk too wise:

If you can dream - and not make dreams your master;
If you can think - and not make thoughts your aim;
If you can meet with Triumph and Disaster
And treat those two imposters just the same;
If you can bear to hear the truth you've spoken
Twisted by knaves to make a trap for fools,
Or watch the things you gave your life to, broken,
And stoop and build 'em up with worn-out tools:

If you can make one heap of all your winnings.
And risk it on one turn of pitch-and-toss,
And lose, and start again at your beginnings
And never breathe a word about your loss;
If you can force your heart and nerve and sinew
To serve your turn long after they are gone,
And so hold on when there is nothing in you
Except the Will which says to them: "Hold on!"

If you can talk with crowds and keep your virtue,
Or walk with Kings - nor lose the common touch,
If neither foes nor loving friends can hurt you,
If all men count with you, but none too much;
If you can fill the unforgiving minute
With sixty seconds' worth of distance run,
Yours is the Earth and everything that's in it,
And - which is more - you'll be a Man, my son!

# Գրիգոր Գրիգորեան

*Այս իրավիճակը, երբ մարդիկ դաշտում համարեա՝ ամէն օր փոփոխւում են ռազմական սահմանագծերը, պարտութիւններից յետոյ հասնում ենք պատմական նուաճումների, բնական է պատերազմական ճգնաժամային օրեր ապրող ժողովրդի համար: Բայց դաշտէրք է թոյլ տայ մոռանալ մեր «արի արանց» բանակի մարտիկներին, որոնք պատմական մեր ամէն նուաճման հաւաքաբար իսկական կերտողներն են: Նրանց գոյութիւնը մեր ազգի գոյատեւման եւ մեր վաղուայ յաջողութիւնների ամենագեղեցիկ ու յուսադրիչ երաշխիքն է:*

*Այսօր Հայոց պատմութիւնը կերտող այս բանակի անզուգական մի զինուոր էլ է զոհուել Շահումեանում:*

*Գրիգոր Գրիգորեանը ազգի մարտիկը իր կարճատեւ, բայց միաժամանակ փոթորկոտ ու նուիրական կեանքի հերոսապատման ընթացքում մարտադաշտում է եղել հէնց սկզբից, երբ հազուագիւտ էին այն տղաները, ովքեր հրաշալիօրէն ազատուելով բոլշեւիկեան ու ֆէոդոլշեւիկեան գաղափարախօսութեան կաղապարուածութիւնից՝ խիզախօրէն ու անվրդով գնում էին Արցախ, «սրտերը վառուած, յոյսը աչքերում»՝ իրենց նուիրական ներդրումը բերելու մեր ազատագրական պայքարին:*

*Գրիգորը սովորում էր Երեւանի ճարտարապետաշինարարական ինստիտուտի աւարտական կուրսում: Նախքան ուսումը՝ ծառայել է Աֆղանստանում, որտեղ վիրաւորուելուց յետոյ զօրացրուել է:*

*Առաջին օրերից մասնակցել է ռազմական բազմաթիւ գործողութիւնների՝ Կապանի, Սիսիանի, Շահումեանի ինքնապաշտպանութեանը, Շուշիի, Բերդաձորի, Լաչինի ազատագրմանը: 1990 թ. անդամագրուեց Հ.Յ.Դաշնակցութեանը՝ դառնալով «Նիկոլ Աղբալեան» ուսանողական միութեան անդամ: Վերջին շրջանում մարտնչում էր Շահումեանի շրջանի հայդուկային խմբերի կազմում եւ զոհուեց զէնքը ձեռքին, հայդուկապետ Շահէն Մեղրեանի կողքին, Ապրիլ 17ին:*

*Գրիգորի մէջ խտացուել էին դաշնակցական հայդուկի այն արժանիքները, որոնց շուրջ նոյնիսկ ոխերիմ թշնամու կողմից առասպելներ են հիւսուել դարասկզբին եւ որոնք մինչեւ այսօր մնում եմ մաքրամաքուր ու լուսաւոր ուղեմիշը ազգանուէր ամէն գործի: Նա համեստ ու կարգապահ զինուոր էր՝ հեռու ամէն ցուցամոլութիւնից: Նա գաղափարական հայն էր, որ այնքան լաւ ըմբռնել էր մեր ազգային-ազատագրական պայքարի անժամանցելիութիւնը եւ այս գոյամարտի համար ամէն զոհողութեան գնալու հրամայականը: Եւ վերջապէս, նա այն սքանչելի մարտիկն էր, որ զինուորի իր ունակութիւնները շքեղօրէն երեւան հանեց Հասանաբադից Շուշի, Մարտակերտից Շահումեան...*

*Նրա վաղաժամ մահը բոլորս էլ դիմագրաւում ենք խոր կսկիծով, մեր հոգիներում ունենալով ամենաթանկագին մի ընկեր կորցրնելու տառապանքը: Բայց եւ այնպէս, հպարտ ենք, որ մեր շարքերում ունեցել ենք մի անշնուէր ընկեր, որ այսօր արդարօրէն արժանացել է հերոսների «փառաց պսակին»: Գրիգորի յիշատակը անշէջ մեր սրտերում, եւ նրա անշնազոհութեան ոգին աւելի եւս լուսաւորելու է մեր ազատագրական պայքարի այն փարոսը, որին հետեւում ենք:*

*Վարդքդ կապար, սիրելի Գրիգոր: Մենք շարունակելու ենք նոյն ուղով:*

***Հ.Յ.Դ. «Նիկոլ Աղբալեան» Ուսանողական Միութիւն***
***(«Երկիր», 22 Ապրիլ 1993)***